

Wardenier in 1959 over motor Woord „brandstofloos” heb ik nooit gebruikt Wel ontgoocheld, niet verbitterd

(Van een onzer redakteuren)

„Er was werkelijk een motor in 1934, maar het woord „brandstofloos” heb ik nooit gebruikt. Het ging uitsluitend om een heteluchtmotor, maar ze wilden me niet geloven en hebben me destijds met vijf man tegelijk op het gemeentehuis in Wolvega ondervraagd, een hele dag aan een stuk door. Tegen middernacht stopten ze me in een auto en werd ik naar een inrichting te Groningen gebracht. Ze moesten me echter al gauw weer los laten”. De heer J. Wardenier, zonder beroep te Steenwijk, Tukstraat 26, een korte gedrongen man, kijkt zijn bezoeker doordringend aan, strijkt even met een vermoeid gebaar door zijn haar en glimlacht verontschuldigend.

„Het is allemaal zo lang geleden en bovendien hebben de Duitsers me kapot geslagen en moest ik daarna zeven jaar in het gips liggen. Dan bekijk je de dingen anders. Dat kwam: ik had Joden geholpen en in een Duitse munitiefabriek sabotage gepleegd. Ze pakten me toen ik een koffer met geheime stempels en uniformen wegbracht. Dat was in 1942 in België. Ze brachten me naar Siegburg en Buchenwalde, steeds in buitenkommando's. In 1944, ik woog schoon aan de haak 75 pond, haalde Philips — ja, daar had ik in 1934 al kontakt mee gehad — me er uit. Vel over been was ik, maar drie maanden later hadden ze me al weer te pakken. Mijn moeder sloegen ze in het gezicht en mijn buurman schoten ze dood. Tot 1952 heb ik in het gips gelegen. De dokters dachten niet dat ik het zou halen, maar ik was taai. Evengoed krijg je lichamenlijk en geestelijk natuurlijk een klap.

Ja, er was dus een motor 25 jaar geleden, maar het woord brandstofloos heb ik werkelijk nooit gebruikt. Het ging alleen om het principe van de heteluchtmotor. Philips heeft heteluchtmotoren ontwikkeld, die onder

meer in 1953 bij de ramp in Zeeland zijn gebruikt. En die kunstmaanmotor, die Allison en General Motors voor Philips hebben ontwikkeld, is een verbeterde versie van mijn vinding in 1934, het opnieuw toevoeren van reeds eerder gebruikte warmte voor de aandrijving van de motor. Mijn motor is destijds verdonkeremaand en na vele omzwervingen in Antwerpen terecht gekomen. Nee, ik ga niet een proces of zoiets tegen Philips beginnen, deskundigen hebben mij verzekerd, dat het toch niets oplevert.

Wel ga ik proberen precies zo'n kunstmaanmotor te bouwen, dan kunnen ze zien, dat ik gelijk had. Een broer van mij is werkmeester bij Stork in Hengelo, ik zal zien daar aan materiaal te

komen om die kunstmaanmotor na te bouwen. Lukt dit niet, dan hoop ik er een buitenlandse fabriek voor te interesseren. Verbitterd ben ik niet, wel teleurgesteld in de mensen. Zelfs voor mijn vrienden moest ik 25 jaar geleden oppassen en dan die jaren in de Duitse kampen. Moreel werd je nog meer geknakt dan lichamenlijk, dat mensen je zoiets kunnen aandoen. Werken kan ik nog steeds niet, ik ben nog altijd invalide, maar toch hoop ik die kunstmaanmotor na te bouwen. Zelfs mijn tekeningen hebben ze 25 jaar geleden verdonkeremaand, maar het zit allemaal nog in mijn hoofd. Als jongen zat ik altijd al met machines te prutsen.”

Voorzichtig rijst de heer Wardenier uit zijn stoel — ze hebben een van mijn rugwervels kapot geslagen — en wijst ons de weg naar het station. „Vijfentwintig jaar is het nu al geleden, maar ik hoop een nieuwe motor te bouwen. En waarschijnlijk kom ik binnenkort voor de televisie”, zo zegt de heer Wardenier, een vriendelijke en intelligente man, bij het afscheid.

